

Landbruks- og matdepartementet

Torsdag 06. august 2026

Vår ref: SHN

Deres ref: 26/602-

NORSKOG leverer med dette sitt høringsinnspill til *forslag til endringer i saksbehandlingsreglane i jordskiftelova* med frist 06. august 2026.

NORSKOG

NORSKOG er en medlemsorganisasjon for aktive skogeiere. Vi arbeider med næringspolitikk og skogfaglig rådgivning. NORSKOG arbeider næringspolitisk for å oppnå gode rammebetingelser for et aktivt og dynamisk skogbruk. Våre viktigste næringspolitiske arbeidsfelt er eiendomsrett, skatt, klima- og miljøpolitikk, samferdsel, næringsutvikling og industripolitikk.

Jordskifteretten har stor praktisk betydning for våre medlemmer. Grenser, veiretter, sameier og bruksordninger må være avklart før man kan hogge, bygge vei, investere eller selge. Når en sak tar tid, står verdier stille.

Hovedsyn

NORSKOG støtter formålet med høringen og de aller fleste forslagene. Kortere saksbehandlingstid og enklere prosesser er bra for grunneiere.

NORSKOG er opptatt av forutsigbarhet. En skogeier må kunne vite hva som skal til for å få saken behandlet, når man kan regne med et resultat, og hva det koster. Der forenkling gir bedre forutsigbarhet, støtter vi den. Der den i stedet flytter usikkerhet og risiko over på grunneieren, mener vi den bør justeres.

Departementet peker selv i punkt 4 i høringsnotatet på at arbeidskultur, ledelse og ressurser betyr mye for hvordan jordskifteretten løser oppgavene sine. Arbeidsgruppen sier det samme, og undersøkelsen deres peker på manglende planlegging og saksstyring, og på saksbehandlingssystemet som de viktigste flaskehalsene. Tallene i høringsnotatet viser dessuten at saksbehandlingstiden allerede går ned uten disse lovendringene. Der et forslag medfører en kostnad for partene uten å gi redusert saksbehandlingstid, bør det etter vårt syn ikke gjennomføres.

Forslag vi støtter

NORSKOG støtter uten forbehold ny § 6-25 a om retting av feil, som løser et reelt problem når feil i grensemerking først oppdages ved matrikkelføring. Vi støtter videre tydeligere hjemmel for planmøte og aktiv saksstyring i §§ 6-1 og 6-6, teknisk saksforberedelse ved teknisk personale i § 6-7, klarere regel om forkynning i § 6-10, lovfesting av avgjørelsesform når et avvisningskrav ikke fører fram i § 6-23 andre ledd bokstav a, og adgang til skriftlig behandling når partene er enige.

Vi er også positive til at rettsmekling kan brukes i flere sakstyper, med de merknadene som følger under.

1. Kravet til å avgrense saken selv – §§ 6-2 og 6-9

Forslaget flytter ansvaret for å avgrense saken fra jordskifteretten til den som krever sak, i saker etter kapittel 4. Vi ser at dette sparer domstolen arbeid, men det er partene som bærer risikoen når avgrensningen blir feil.

I skogsaker dukker det ofte opp nye forhold underveis. Man krever sak om én grense, og under oppmålingen viser det seg at en veirett eller en tilstøtende grense henger sammen med den. I dag kan retten ta dette inn i saken. Arbeidsgruppens rapport sier rett ut at forslaget medfører at det ikke lenger vil være mulig å utvide saken til flere problemstillinger eller eiendommer. Dette står ikke i høringsnotatet. For skogeieren blir ett problem til to saker, med to gebyrer og to ventetider. Etter NORSKOGs syn er det det motsatte av forenkling.

Departementet skriver at det «over tid kan sjå ut til» at flere bruker advokat, uten å vise tall. Det eneste tallet i høringsnotatet er arkivundersøkelsen i punkt 5.2.1, der rundt femti prosent av sakene hadde én eller flere advokater. Det er en andel av sakene, ikke av partene – at én part har advokat, betyr ikke at naboen har det.

NORSKOG ber om at det går klart fram av merknadene at jordskifteretten fortsatt kan utvide saken når nye forhold dukker opp under oppmåling eller saksforberedelse, og at retten har en aktiv veiledningsplikt overfor parter uten advokat. Arbeidsgruppen forutsatte selv at merknadene skulle åpne for dette, men forutsetningen er ikke fulgt opp.

2. Merking og måling skal inn i dommen – § 6-23 fjerde ledd bokstav c og g

NORSKOG er kritisk til dette forslaget, og anbefaler at dagens ordning beholdes. Departementet skriver selv at det er uklart om endringen gir noen effektiviseringsgevinst. Samtidig har den to konsekvenser som rammer skogeiere direkte.

For det første blir det vanskeligere å klage på feil. Departementet erkjenner at ankeadgangen blir snevrere enn i dag, fordi tvistelovens regler om ankesum gjelder ved dom, men ikke ved jordskifteavgjørelse. Arbeidsgruppen er enda tydeligere: rettsmiddelet faller bort. Rapporten opplyser samtidig at det ikke finnes statistikk over hvor mange slike ankesaker det er, og bygger på en antakelse om at de er få og at ikke alle gjelder reelle feil. Man bør ikke fjerne en klageadgang på et slikt grunnlag. For en grunneier som mener grensen er målt inn feil, er dette det eneste reelle vernet. Ny § 6-25 a hjelper ved åpenbare feil som skrivefeil, men ikke ved uenighet om selve grensen.

For det andre blir det uforutsigbart når grensen kan settes i terrenget. Skal beskrivelsen inn i dommen, må det tekniske arbeidet være ferdig før dommen avsies. Oslo og Østre Viken jordskifterett peker på at ingeniøren uansett ikke kan måle inn grensene før dommeren har gjort seg opp en mening om resultatet, og at det i mange tilfeller vil bli vanskelig å avsi dom innen fristen i tvisteloven § 19-4. Arbeidsgruppen peker på et beslektet problem: å sette ned grensemerker før dommen er avsagt berører spørsmålet om forhåndsdømming, og dommeren må derfor vurdere fra sak til sak om en omtvistet grense kan merkes. Avveiningen trekker mot utsettelse nettopp i de konfliktsakene som oftest stopper en skogsdrift.

Det får konkrete følger for grunneiere. Et hogstopppdrag planlegges og prises som én sammenhengende drift. Oppstår det uklarhet om en grense mens hogstmaskinen står i bestandet, er det avgjørende å vite om og når grensen kan merkes. Må man vente på dommen, blir maskinen stående uten å kunne hogge. Nedetid er en betydelig kostnad for både entreprenør og grunneier, og i praksis vil maskinen bli flyttet til et annet oppdrag. Arealet som står igjen blir da for lite til å bære kostnaden ved en ny maskinflytting, og kvaliteten på den gjenstående skogen forringes. Dette er tapt avvikning for eieren og tapt råstoff til industrien. Slike kostnader er ikke omtalt i høringsnotatets kapittel om økonomiske konsekvenser.

Blir forslaget likevel vedtatt, ber vi om at det avklares i merknadene når en omtvistet grense kan merkes før dom, slik at dette ikke overlates til skjønn i den enkelte sak, og om grenser det ikke er strid om kan merkes og slutføres uavhengig av dommen.

3. Rettsforlik i saker etter kapittel 3 – §§ 6-17, 6-18, 6-26 og 6-28

NORSKOG er positiv til at partene får flere muligheter til å bli enige, men usikker på om rettsforlik er riktig form i rettsendrende saker. Her kan ikke partene avtale hva som helst. Jordskifteretten skal gå god for at ingen kommer dårligere ut, jf. § 3-18. Ved rettsmekling holdes særmøter der retten kan få opplysninger som ikke deles med alle. Departementet skriver selv at kontrollregelen i § 6-28 nytt andre ledd gjelder selve resultatet, ikke veien fram til det. Samtidig blir forliket rettskraftig og binder i ti år etter § 3-37.

Oslo og Østre Viken jordskifterett reiser i tillegg to problemer: at partene kan få to veier å gå for å prøve om vilkårene er oppfylt, og at gyldigheten av forlik dels skal behandles av jordskifteretten og dels av tingretten. De foreslår i stedet at enighet nedtegnes som en avtale som senere bekreftes av en jordskiftedommer. NORSKOG ber departementet utrede dette alternativet, og at partene før de inngår det uansett får tydelig informasjon om at et forlik binder i ti år.

Departementet spør om jordskiftedommeren bør kunne fortsette saken når meklingen ikke har ført fram. NORSKOG mener dette ikke bør være mulig. Har dommeren snakket med partene hver for seg, vil den som taper ha grunn til å lure på hva som lå bak avgjørelsen. Vi foreslår i stedet at det tilkalles jordskiftedommer fra en annen jordskifterett.

4. Betaling av gebyr i forkant – rettsgebyrforskriften § 3-1

Forslaget er at saker reist gjennom advokat slipper å betale gebyret på forhånd. Formålet er fornuftig, men slik det er utformet får den som bruker advokat en fordel den som står alene ikke får. Det harmonerer dårlig med at loven ellers bygger på at parter skal kunne føre saken sin selv. Terskelen for å gå til jordskifteretten bør ikke avhenge av om man har råd til advokat.

NORSKOG foreslår at etterskuddsvis betaling gjøres gjeldende for alle parter. Tidsgevinsten blir da større, og forskjellsbehandlingen unngås. Gebyret skal uansett fordeles mellom partene ved sakens slutt. Subsidiært støtter vi departementets forslag, som er bedre enn dagens ordning, og departementets lovtekniske løsning.

5. Øvrige merknader

§ 6-21 nytt fjerde ledd. Retten til å se og uttale seg om et forslag før avgjørelsen er en viktig sikkerhet. Skal man kunne hoppe over dette, må parten forstå hva han eller hun sier ja til. Vi ber om at det presiseres at retten skal opplyse om at man fraviker lovens normalordning. Vi støtter at en tilsvarende regel vurderes i § 6-22.

§ 1-5 femte ledd. Endringen gjør at retten til å kreve sak etter kapittel 4 og 5 kan avtales bort. Skogeiendommer har ofte avtaler som løper i generasjoner, for eksempel veiretter, beiteavtaler og feste. En ny eier kan oppdage at eiendommen er bundet av en klausul en tidligere eier skrev under på. NORSKOG ber om at det utredes i hvilken grad en slik fraskrivelse skal gjelde overfor senere eiere, og om det bør stilles krav til form eller varighet.

§ 6-5 andre ledd om meddommere. Begrunnelsen henger ikke sammen: fristen fjernes, med den uttalte hensikt å hindre at krav settes fram sent i saken. Det synes å være enighet om at en frist trengs – Oslo og Østre Viken jordskifterett understreker at jordskifterettene må angi en tydelig frist i brev og veiledning. Da hører fristen hjemme i loven, ikke i maler som varierer mellom domstolene. Arbeidsgruppen viste til et

alternativ som ikke er tatt med i høringsnotatet: å stryke ordene «i det første rettsmøtet». NORSKOG anbefaler primært at bestemmelsen beholdes, subsidiært dette alternativet. I saker om utmark og lokale rettighetsforhold har meddommere med lokalkunnskap reell verdi.

§ 7-2 andre ledd. Vi støtter at inngangsgebyret settes ned ved enighet, og advarer mot innsnevringen om at enigheten må være formalisert før realitetsbehandlingen har startet. Mange saker løser seg først etter at partene har møttes og fått saken belyst. En grunneier som forliker underveis, sparer også retten for arbeid.

Avslutning

NORSKOG støtter en enklere og raskere jordskifteprosess. Vår hovedinnvending gjelder de punktene der forenklingen flytter usikkerhet og risiko over på grunneieren uten at gevinsten er dokumentert, særlig § 6-23 fjerde ledd bokstav c og g. Vi bistår gjerne med ytterligere innspill i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Simen H. Nordengen
Næringspolitisk rådgiver
NORSKOG